

den frie Afgang efter min Mening en Kontrol. Jeg kan imidlertid ikke se rettere, end at der ikke er ført noget Bevis for, at Almenvellet skulde være bedre tjent med det gamle end med det nye System. At Almenvellet vanskeligt kan være tjent med det System, som vi nu have, og som mangler dette naturlige Korrelat til Friheden, er jo en anden Sag; men det er ikke bevist, at Almenvellet kræver, at man skal gaa tilbage til det gamle System, istedetfor at forsøge paa at afhjælpe den Feil, som det nye System har. — Med Hensyn til Betingelserne for Sagførervirksomheden, skal jeg overfor den sidste ærede Taler bemærke, at det jo er en meget vel bekendt Sag, at man hverken i Tydskland eller andre Steder har Noget, som svarer til de saakaldte danske Jurister hos os, og jeg skal ogsaa være fuldkommen villig til at indrømme, at jeg nok tror, at Sagførerstanden i det Hele vilde vinde, dersom de danske Jurister bleve udelukkede fra den. Jeg er ikke ganske sikker derpaa, fordi jeg ikke er fuldkommen sikker paa, at der i saa Tilfælde virkelig vilde være Sagførere nok i Landet; men med Hensyn til almindelig juridisk Dygtighed og Dannelse tror jeg, at Sagførerstanden maaste vilde vinde derved. Jeg anser imidlertid dette for et ganske ørkesløst Spørgsmaal, idet jeg betragter Udelukkelsen af de danske Jurister fra Afgang til Sagførervirksomheden som Noget, der er uigjennefsørligt, og dette er en Anskuelse, som jeg ikke staar ene med, men som ogsaa var ganske almindelig, jeg tør sige hos alle Medlemmer af Proceskommissionen i sin Tid, hvorfor man ogsaa, skjøndt man iverigt havde det samme Grundsyn paa Sagførerstanden, som jeg har — og som jeg ogsaa tror, at det ærede Medlem har — dog bestemte sig til at indrømme dem den traditionelle Plads. Det vil findes, at i Proceskommissionens Forslag spille de danske Jurister en Rolle, som svarer til den, de spille i dette Forslag. Der er naturligvis den Forskjel tilstede, at Landretterne ville opsluge et stort Antal Førsteinstantsfager, og at de danske Jurister efter Proceskommissionens Forslag blive udelukkede fra Proceduren i Landretterne, som i det Hele sættes i Klasse med Overretterne; men naar man ser bort fra denne Forskjel, er Meningene den, at bevare deres Afgang til Underretsprocedure i hele Landet. Jeg tror derfor, at det hører til den Slags Ting, som efter den Udvikling, som vi nu engang have faaet, og efter vore Forhold ere uundgaaelige. Man vil neppe kunne gennemføre nogenformelt Ordning af disse Forhold, som er baseret paa den Betragtning, at disse Mennesker skulde være udelukkede. Hele Tidens Interesse for, at Folk ad den uftunderede Vej ogsaa skulle kunne komme frem, den Mistillid, man i mange Henseender har til den lærde Dannelse — som jeg naturligvis ikke deler —, alle disse Retninger i Tiden, der ikke destomindre have en betydelig Magt og gjøre sig gjældende i de repræsentative

Forsamlinger baade her og andetsteds, ville efter min Mening gjøre det aldeles umuligt at udelukke de saakaldte uftunderede Jurister fra Afgang til Sagførervirksomheden. Derfor er det, at jeg ikke har gjort noget saadant Forsøg.

Hvad angaar de specielle Bestemmelser i Lovforslaget, skal jeg ikke dvæle længe ved dem, fordi det jo er lutter Spørgsmaal, som egne sig til Drøftelse i et Udvalg, hvor man lettere kommer ned i Detaillerne. Men forresten vil jeg blot bemærke dette, at hvad angaar Bestemmelserne om 30 Aars Alderen og den femaarige Prøve, da skal disse i en vis naturlig indbyrdes Sammenhæng, navnlig i den Retning, at, naar man vil bibeholde Reglen om, at Bedkommende skal være 30 Aar for at kunne blive Sagfører, har det ikke Stort at sige, om man nedsetter de 5 Aar til 4 Aar eller 3 Aar. Hvad selve de 30 Aar angaar, da kan jeg ikke skjønne, at der er Noget iveist for at beholde denne Bestemmelse. Det er jo meget rigtigt, at man kan blive Dommer, naar man er 25 Aar, men det er jo lige saa beskjæft, at det bliver man aldrig; det er vistnok det Selvanlige, at Folk ikke blive Dommere, førend de ere naaede op i Trediveerne og i de fleste Tilfælde ikke, før de ere naaede op i Fyrreerne. Naar man vil gaa ud fra den Alder, i hvilken Folk komme ind i et Dommerembede eller et Embede af selvstændig Karakter, tror jeg ikke, at 30 Aars Alderen i det Hele taget vil fremtræde som nogen særlig høj Alder, og naar man vil have en Alder, der i Virkeligheden afgiver en Borgen for, at en Mand's Karakter har naaet en vis Mand's Modenhed og en vis Selvstændighed, ligger det ret naturligt for at vælge 30 Aars Alderen, som er den, Lovgivningen fastsætter for Valgret og altsaa derigennem for Udøvelsen af de vigtige politiske Rettigheder. De er imidlertid en Skjønssag, om man der vil sætte det ene eller det andet Tal; men jeg har som sagt ment, at der vil kunne være nogen Grund, der tale for 30 Aars Alderen, og jeg tror ikke, at man derved udsætter sig for at holde Folk tilbage, der ville gaa Sagførerværet længere, en man holder Folk tilbage i andre Livsstillinger. Forøvrigt skal jeg bemærke, at, naar jeg har valgt 5 Aar for Virksomheden som Fuldmægtig, er det ikke blot fordi Lovforslagets Tendens overhovedet er den, at gjøre Afgang til Sagførervirksomheden noget vanskeligere, end den har været hidtil, men ogsaa fordi jeg har hørt flere i den Retning kompetente Folk udtale, at 3 Aar var en temmelig kort Tid som Uddannelsesetid, navnlig naar Ansyn toges til, at jo ikke alle Sagførere have Met at bestille, men at et temmelig stort Antal Sagførere har temmelig sparksomt med Forretninger, så at det altsaa ingenlunde er sagt, at en Mand i en Tid af 3 Aar vil komme til at se saa Met som ønskeligt var. Det er ganske vist, at der meget stærkt beskjæftigede Sagførere, hos hvort det gaar med alle